

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 25. 11. 2024

Peter Majer, hovorca NBS

Dobrý deň prajem, vitajte v Národnej banke Slovenska na tlačovej konferencii, ktorej témou je správa o finančnej stabilite alebo zdravotná prehliadka slovenského finančného sektora. Tie témy predstaví Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ a Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability. Teraz poprosím pána Dvořáčka o úvodné slovo, nech sa páči.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ

Vážené dámy, vážení páni, prajem vám príjemné dobré ráno pondelňajšie. Hneď na úvod by som chcel povedať dve dobré správy. Z pohľadu finančnej stability sa totiž viaceré riziká zmiernili, to je tá prvá dobrá správa. Je to spôsobené najmä tým, že ceny už nerastú tak prudko inflačne, úrokové sadzby nám začali klesať a tieto podmienky vytvárajú trošku priaznivejšie podmienky pre dlžníkov, aby splácali svoje úvery, aby si možno aj trochu vydýchli po tých tlakoch, ktoré boli v období zvýšenej inflácie. Tou druhou dobrou správou je, že sú tu isté náznaky oživenia. Tieto náznaky oživenia vidíme zatiaľ na trhu hypoték a trhu nehnuteľností. Ale tak, ako to je obvyklé, správa o finančnej stabilite sa zaoberá najmä rizikami, tak dovoľte mi, aby som teraz prešiel k tým rizikám, ktoré nám tu pretrvávajú z toho predchádzajúceho obdobia, o ktorých som na začiatok povedal, že sa zmierňujú, ale sú samozrejme stále prítomné a ten výhľad do budúcnosti nemáme taký úplne jasný, preto stále o týchto rizikách hovoríme aj keď možno sa to občas zdá, že zbytočne. Dobrou správou však je, že dlžníci relatívne dobre prekonali obdobie inflačnej epizódy a že aj počas tohto obdobia, keď mali možno napnutejšie rozpočty domácností alebo budgety firmy, dokázali svoje úvery splácať, takže nesplácané úvery nám zatiaľ nenarástli. Isté problémy sa objavili len v špecifických sektoroch. Jedným z nich je sektor komerčných nehnuteľností, ale v tejto oblasti zatiaľ nevidujeme nejaký prudký nárast nesplácania, skôr úpravu splátkových kalendárov. Pokiaľ ide o domácnosti, táto inflačná epizóda spôsobila, že niektorí klienti sú citlivejší na nejaké zmeny a sú tu trošku väčšie riziká. Toto je spôsobené predovšetkým tým, že domácnostiam počas inflácie klesli reálne príjmy, že úrokové sadzby boli vyššie a teda boli vyššie úrokové náklady a taktiež aj tým, čo možno nie každý vníma, že cena nehnuteľností klesla, pokiaľ tieto nehnuteľnosti slúžia ako zábezpeka na čerpanie úverov. Ďalej by som sa zmienil o tom, čo sme už komunikovali aj v správe v máji, a to, že rizikom ďalšieho vývoja je udržateľnosť verejných financií. V tejto oblasti sme

zaznamenali dôležitý krok – vláda prijala konsolidačný balík. Tento konsolidačný balík výraznou mierou prispeje k stabilizácii verejných financií a tým pádom aj finančnej stability. Ale samozrejme, tak ako bo býva pri každej konsolidácii sú tu aj isté negatívne side-efekty, ktoré sa prejavia napríklad v poklese ziskovosti podnikovej sféry, ale podľa našich prepočtov tento pokles ziskovosti nebude nejaký výrazný. Pokiaľ ide o vplyv na domácnosti, ten by mal byť ešte menší a nepredpokladáme, že by to spôsobilo nejaký výrazný nárast nesplácania úverov. Ako som povedal v úvode, niektoré riziká nám pretrvávajú a niektoré z nich sa aj možno zhoršujú alebo prehlbujú. Sú to najmä obavy o ekonomický rast v rámci eurozóny nielen v rámci Slovenska a špeciálne sa veľmi pozorne pozeráme ako sa vyvíja ekonomika v Nemecku. Nad Nemeckom, ako iste viete, sa zbehli rôzne mraky a ten vývoj je neistý a nemecká ekonomika významne ovplyvňuje aj slovenskú ekonomiku. Takisto treba zmieniť aj geopolitické riziká, eskalácia rôznych konfliktov, ktoré nám skôr pribúdajú ako ubúdajú a tak isto aj rôzne protekcionistické opatrenia, ktoré sú zatiaľ v podobe hrozby, ale môžu prísť.

Aj vzhľadom na toto, čo som teraz povedal, ten výhľad do roku 2025 nemáme úplne jasný, skôr je zatiaľ taký zahmlený a to je aj príčinou, prečo zatiaľ neuvažujeme nad tým, že by sme povolili uzdu a uvoľnili niektoré makroprudenciálne opatrenia, mám na mysli kapitálové vankúše a niektoré limity na úverovanie. Samozrejme, ak sa v roku 2025 tieto niektoré riziká nenaplnia, tak môžeme nad tým uvažovať a pozrieme sa na to.

Ďalej by som sa chcel zmieniť o trhu úverov. Už v úvode som povedal, že tie riziká sa nám zmiernili a začínajú sa nám objavovať prvé náznaky oživenia a špeciálne to vidíme u hypoték, kde nám mierne rastie počet novoposkytnutých hypoték, ale tie rasty už nebudú také aké boli v minulých obdobiach, čiže neočakávame nejaké dvojciferné rasty, skôr to budeme sledovať ako sa to opatrne zvyšuje. Kopíruje to samozrejme aj trh nehnuteľností, kde sa už ceny nehnuteľností odrazili od dna a začínajú nám stúpať. U podnikovej sféry ale vidíme trochu iný vývoj. U podnikovej sféry sme dokonca na medziročnej báze zaznamenali prepád a tento prepád v úverovaní je spôsobený najmä veľkými podnikmi a najmä akýmsi nižším záujmom o nové úvery z ich strán.

Čo je na záver – poviem - veľmi dôležité je to, že odolnosť finančného sektora a v rámci neho bankového sektora je stále veľmi vysoká a táto odolnosť je založená najmä na tom, že banky aj napriek zavedeniu bankovej dane, bankového odvodu si stále zachovávajú veľmi slušnú ziskovosť. Aj keď tento zisk bánk je v tomto roku nižší ako v minulom roku. Pretrvávajúca ziskovosť - tak isto ju očakávame aj do budúcnosti - má za následok to, že nám v bankách rastie aj kapitálová primeranosť. Aktuálne je na takých výškach akú sme v bankách nemali za posledné dekády. Takisto majú banky veľmi slušnú likviditu a ten vývoj v bankách

je pozitívny aj pri stresovom testovaní, aj pri nejakej väčšej novej záťaži alebo pri objavení sa nových rizík je odolnosť bankového sektora veľmi vysoká.

Na záver sa zmienim ešte o tom ako nám fungujú ďalšie sektory, pretože správa o finančnej stabilite je aj o ďalších sektoroch. V oblasti poisťovníctva vidíme tiež priaznivý vývoj, kde nám rastie ziskovosť a takisto životné a neživotné poistenie aj keď poisťováci mi hovorili minule, že u životného poistenia by si vedeli predstaviť aj lepší rast a ten neživotný rastie skôr kvôli inflácii a kvôli inflačnému rastu, takže tá situácia tam sa vyvíja ako sa vyvíja, v niektorých oblastiach aj negatívne. Stále máme veľmi vysoký kombinovaný ukazovateľ pri povinnom zmluvnom poistení, ale registrujeme, že existuje nejaký konsenzus na tom, že by sa mal konečne spraviť poriadok v oblasti nepoistených vozidiel.

Pokiaľ ide o fondy - tu sú veľmi priaznivé trendy najmä pokiaľ ide o výkonnosť, ale aj rast celkového objemu prostriedkov vo fondoch, či už dôchodkových alebo aj v kolektívnom investovaní. Rastú nám najmä akciové zamerané fondy a v podielových fondoch sme zaznamenali pozitívny obrat, pretože predtým tam bol pokles, ale v tom období, ktoré sme sledovali, je tu nárast.

Dámy a páni, toľko k tým hlavným trendom a rizikám. Chcel by som ešte upozorniť na to, že v tejto chvíli je už správa o finančnej stabilite zverejnená na našej webovej stránke, že je stručnejšia, prehľadnejšia ako bola tá minulá. Mám menší počet strán, aj keď nepredpokladáme, že by ste ju prečítali od prvej do poslednej strany, preto sme vám tam pripravili aj niekoľko boxov, v ktorých sme vyhighlightovali také zaujímavé oblasti, napr. ako vidíme dostupnosť bývania pre mladých, ako vidíme prijatie digitálneho eura, aký by mohol mať tento nový projekt vplyv na banky a takisto sa trochu zaoberáme dopadom konsolidačného balíka na finančnú stabilitu. Ja som zámerne nepovedal ani jedno číslo, pretože teraz vám všetky čísla a všetky konkrétne údaje povie pán Ličák, týmto mu odovzďávam slovo a ďakujem.

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Dobre, ďakujem pekne za slovo, takže dúfam, že perá a papiere pripravené, začíname s číslami. Dúfam, že budete stíhať všetko zapisovať. Dobre, ale začnem tým, lebo ak ste niektorí z vás boli na tých predošlých prezentáciách, predošlých správach, tak si možno pamätáte, že veľakrát sme riešili také špecifické problémy, či už to bola pandémia, rýchlo sme sa pozerali akým spôsobom pandémia zasiahne náš finančný sektor, potom sme tu mali zvýšené energie, inflácia, zvýšené sadzby, čiže vždy sme v posledných rokoch riešili nejaké také vážne problémy alebo vážne riziká, potenciálne riziká pre finančný sektor. Ja som veľmi rád, že teraz po dlhšej dobe prichádzame s pomerne pozitívnou správou, čiže minimálne tie pozitívne správy, pozitívne veci

prevažujú nad tými možnými rizikami. Takže je to tak fajn, taká pokojná správa a je to dobre, pretože prichádzame postupne do toho vianočného obdobia, takže toto je taký možno darček aj pre obyvateľstvo, že je tu jedna oblasť, ktorá funguje pomerne dobre a nemusia sa ničoho obávať. Dobre, takže poďme na tie jednotlivé slajdy a začneme tými dobrými správami. To je to, o čom už pán Dvořáček rozprával, to znamená - tým základným alebo tou veľmi dôležitou dobrou správou je, že tie dve hlavné riziká, ktorým sme sa venovali v posledných rokoch, či už to bola inflácia alebo nárast sadzieb, tie nám už postupne idú do úzadia. Inflácia sa už výrazne znížila, ešte budúci rok pravdepodobne sa mierne zvýši kvôli konsolidačnému balíčku, ale momentálne sme už na nízkych úrovniach. Sadzby určite ešte nie sú tej úrovni čo boli, ale minimálne nárast už ďalej nepokračuje a pokles postupne začal, čiže vidíme to pri úveroch domácnostiam, úverov podnikom, aj keď ten pokles je pozvoľný, ale už je prítomný. A vidíme, že vplýva na viacero oblastí, či už na rizikovosť alebo na poskytovanie nových úverov. Veľmi pozitívna správa sa týka aj toho, že to ťažké obdobie, a to si ukážeme, že skutočne obdobie, toto obdobie malo vplyv na finančnú pozíciu domácností, čiastočne na podniky, sme zvládli veľmi dobre. To znamená - podiel zlyhaných úverov je skutočne extrémne nízky, ak by sme silou mocou chceli hľadať niečo negatívne, tak možno v tom, že už ďalej neklesáme. Čiže ľudia a podniky splácajú svoje úvery bez nejakých väčších problémov, to je veľmi dôležité. No a tretia posledná taká alebo nechcem povedať posledná, minimálne v tejto prezentácii dobrá správa je, že finančná pozícia všetkých tých hlavných finančných sektorov, ktoré tu máme je veľmi dobrá, či už je to ziskovosť bánk alebo aj ziskovosť poisťovní. Veľmi dôležitá je ziskovosť bánk, tá nám síce medziročne poklesla, pretože máme bankový odvod, pokles na úrovni 8 %, ale stále v absolútnych číslach je to jedna z najlepších ziskovostí akú banky kedy mali v posledných rokoch. Čiže toto vnímame pozitívne, naďalej v ziskovosť ťahajú hlavne úrokové príjmy, čiže tie sú silné, očakávame, že v najbližších rokoch by mali ostať silné, čiže aj naša predikcia ziskovosti finančného sektora je pomerne pozitívna, či už je to v úrokových príjmoch alebo možné zlyhávanie úverov - tam tiež nevidíme žiadny problém, čiže to je prvoradá, dôležitá správa, že ziskovosť by mala ostať pomerne dobrá.

V správe sa tiež venujeme konsolidačnému balíčku. Je to teraz taká živá téma, veľa sa o tom hovorí v spoločnosti, čiže samozrejme aj my sme sa na to pozreli a pozreli sme sa hlavne na to, čo to spôsobí s finančným sektorom, čiže to bola prvoradá úloha. Tu by som hneď chcel zdôrazniť, že my vnímame ten balíček ako veľmi pozitívny. Pozitívny z pohľadu finančnej stability. Keď si znova spomeniete na tie predošlé správy, vždy sme zdôrazňovali na začiatku – pozor na zdravie verejných financií. Akonáhle sa dostaneme na nejakú neudržateľnú cestu malo by to vplyv nielen na finančnú stabilitu, na reálnu ekonomiku. Čiže z tohto pohľadu

konsolidačný balíček je veľmi dôležitý, pretože pozitívne vplýva práve na celkový dlh našej vlády. V poslednom období sme mali veľa stretnutí, či už to boli ratingové agentúry alebo Medzinárodný menový fond a môžem povedať, že z tých stretnutí vyplynulo, že veľmi pozitívne vnímajú tento balíček, čiže pozitívne vplýva práve na zdravie verejných financií. V tejto našej správe samozrejme nepozerali sme len na ten globálny pohľad, aký vplyv to má na verejné financie, ale snažili sme sa hlavne pozrieť na to, aký vplyv to má na banky. A vieme, že banky poskytujú úvery, čiže pre nich je dôležité, aký vplyv to má na podniky, domácnosti a či to výrazne neohrozí finančnú situáciu a či náhodou nebudú menej schopní splácať svoje úvery, čiže detailne sme sa pozreli na domácnosti, na podniky. Pri domácnostiach sme vyhodnocovali hlavne nárast dane z pridanej hodnoty a takisto sme sa pozreli aj na vplyv znižovanie daňového bonusu pre deti. Čiže pozerali sme primárne na domácnosti, ktoré majú úver a ten dopad je v podstate minimálny, čiže minimálne na schopnosť splácať úvery ten dopad nevidíme ako významný, takže vnímame to, že minimálne v sektore domácnosti žiadne veľké zmeny nenastanú. Pri podnikoch je ten dopad mierne výraznejší, tam sme testovali hlavne daň z finančných transakcií a vyššiu daň z príjmu, ale znova nie je to nič výrazné. Čiže, keď si len uvedomíme, že pri podnikoch, ktoré majú úvery, je rentabilita vlastných zdrojov na úrovni asi 11 %, tak celý ten balíček by mohol znížiť rentabilitu vlastných zdrojov o 0,6 percentuálneho bodu, čiže ten dopad tam je, ale nie je to v žiadnom prípade nič také dramatické. Čiže neočakávame, že by tento balíček mal tak zasiahnuť finančnú pozíciu domácností, podnikov, aby tie následne neboli schopné splácať úvery. Čiže, to je tiež pozitívna správa. Pozreli sme sa tiež na to, ako to ovplyvní bankový sektor, tam samozrejme predpokladáme, že náklady stúpnu – jednak banky platia vyššie dane z príjmov, tak isto banky sú tí, ktorí budú odvádzať daň z finančných transakcií, čiže tam vznikajú tie ďalšie dodatočné náklady, ale znova keď si zoberieme to do kontextu pomerne silnej ziskovosti, tak ten dopad nebude výrazný, čiže nejaký bude, ale nie je to nič, nič také dramatické.

To, čo je možno takou väčšou neistotou a týka sa to hlavne dane z finančných transakcií je to, akým spôsobom podniky na to zareagujú, určite očakávame nejakú optimalizáciu, ale ešte uvidíme, akým spôsobom zmenia svoje správanie. A práve tá neistota v tom, ako zmenia svoje správanie môže vytvárať ďalšie riziká. Vo vzťahu k bankovému sektoru sa to týka hlavne možného odlivu vkladov, čiže, ak dôjde k takej forme optimalizácie, že budú presunuté vklady do zahraničia, môže to mať vplyv na likviditu bankového sektora a následne na ziskovosť. Ale znova, ťažko odhadnúť, pretože nevieme akým spôsobom podniky na to zareagujú. Takže možno v tých prvých mesiacoch ďalšieho roka uvidíme viac podrobnosti a budeme možno v tomto prípade múdrejší.

Dobre, toľko ku konsolidačnému balíčku a poďme k oživeniu, oživeniu hlavne teda úverovania. Tiež si možno pamätáte – v 2022 od druhej polovice prudký pokles úverov na bývanie, po tej dlhej dekáde silného rastu sme tu zrazu mali spomalenie, od polky 2023 viacmenej ten trh stagnoval, nejako sa nehýbal, teraz od letných mesiacov vidíme už nejaké nárasty. Cielene to označím ako opatrené náznaky, lebo veľakrát ten mediálny obraz bol už o tom, že - kupujte, toto je najlepšia chvíľa - ale zatiaľ skutočne na tých číslach, máme posledné čísla po októbri, nevidíme žiadne dramatické nárasty. Čiže je tam mierny nárast nových úverov, ale keď si to porovnáme s predošlým rokom, tak je to skutočne len mierny nárast, čiže nič, nič také významné. Keď sa pozrieme na dôvody, tak samozrejme je to hlavne o dobrej finančnej pozícii domácností, reálne príjmy nám znova začali rásť, ale myslím, že takým dôležitým faktorom, ktorý vplýva na to oživenie, je pokles úrokových sadzieb. Napriek tomu, že sadzby klesli len skutočne minimálne z toho vrcholu 4,7 nám klesli asi na 4,3, v októbri nám klesli asi o 0,1 %, čo je skutočne taký mierny a veľmi pomaličky pokles, domácnosti reagovali. A ono v podstate to nie je ani takým prekvapením, lebo keď aj v správe ukazujeme, keď sa pozrieme hlbšie do minulosti, domácnosti veľakrát reagujú nie ani tak na tie fundamenty, ale veľakrát na očakávania a hlavne pre trh nehnuteľností, trh úverov tie očakávania, emócie sú skutočne veľmi dôležité. Čiže napriek tomu, že tie fundamenty nie sú úplne ideálne, sadzby sú stále vysoké, ceny nehnuteľností klesli len minimálne, tak domácnosti už idú do tohto trhu, aj keď zatiaľ nevidíme nejaké výrazné nárasty. Ešte možno poviem, že tie naše očakávania sú také, že skôr očakávame pozvoľný rast, čiže skôr pokračovanie tohto mierneho nárastu, neočakávame žiadne nejaké prudké nárasty.

Dobre, ešte poďme k rizikám, lebo viete, že v našich správach nepozeráme iba na aktuálnu situáciu, nechválime samých seba ako je všetko dobre, ale vždy sa snažíme pozeráť aj dopredu a vnímať aj širšiu realitu a pozeráť sa akým spôsobom v budúcnosti to môže vplývať na finančnú stabilitu. Čiže k rizikám – asi neprekvapí, že tie prichádzajú hlavne zo zahraničia, týkajú sa hlavne externého vývoja, týkajú sa toho, aký bude vývoj u našich hlavných obchodných partnerov, hlavne teda Nemecko, Čína, ako sa bude vyvíjať spotreba, investície, sme malá otvorená ekonomika, čiže každé výrazné spomalenie pri našich hlavných obchodných partneroch môže negatívne vplývať na ekonomiku Slovenska, následne na finančný systém.

Ďalšie dôležité riziko sa týka geopolitiky, pán Dvořáček to už spomínal, ja len možno poviem, čo je takou najväčšou neistotou, a to je hlavne práve rastúca tendencia využívať rôzne protekcionistické opatrenia. To je ozaj taký strašiak a je to strašiakom aj pre nás, pretože ako som už spomínal – sme malá otvorená ekonomika, čiže akékoľvek priškrtanie toho globálneho obchodu, nastavenie pravidiel alebo návrat do tých národných bublín môže pomerne výrazne

vplývať na to, ako sa bude vyvíjať naša ekonomika, čiže toto budeme pozorne monitorovať, sledovať a skúšať a kvantifikovať, čo to môže spôsobiť s našou ekonomikou a následne s našim finančným systémom.

Aj ďalším rizikom je – toto nazveme ako zvýšená citlivosť portfólií. Uvediem to do kontextu, lebo spomínal som, že domácnosti, podniky veľmi dobre splácali úvery napriek tomu, že ten kontext alebo to prostredie bolo pomerne veľkou výzvou, hlavne kvôli vyššej inflácií, vyšším sadzbám, čiže napriek tomu, že splácali dobre úvery, samozrejme ich finančná pozícia bola dotknutá, čiže keď stúpili sadzby, keď stúpila inflácia stúpili zároveň aj splátky pre domácnosti, ich príjmy mierne poklesli v reálnom vyjadrení, čiže domácnosti, podniky boli v ťažšej finančnej pozícii a tá zvýšená citlivosť stále ešte mierne pretrváva. V správe nájdete rôzne grafy, ktoré ukazujú, že hlavne od roku 2022 tá citlivosť nám išla smerom hore, v posledných mesiacoch nám už mierne poklesla a súvisí to hlavne s rastom reálnych príjmov, poklesom sadzieb. Čiže v tomto sme trochu opatrní, čiže vidíme vyššiu citlivosť, na druhej strane – čo je pozitívne – očakávame, že tá citlivosť by mala ďalej klesať, hlavne v súlade s poklesom úrokových sadzieb.

Dobre – a nové výzvy pre banky, to je taká špecifická téma, znova, aj v minulosti sme sa venovali, ako som spomínal, aj takým konkrétnym veciam, ktoré nám prišli – bol to bankový odvod, kvantifikovali sme ho, ukázali sme, čo to môže urobiť s finančným sektorom, v tejto správe napríklad nájdete dopad digitálneho eura na finančný sektor, čo to môže spôsobiť s jeho likviditou. Tiež sa venujeme konsolidačnému balíčku, vieme, že budúci rok štát chce vydávať štátne dlhopisy pre domácnosti, to sú – my to interne nazývame – výzvy, ktoré majú vplyv na bankový a na finančný sektor. Vždy sa každému osobitne venujeme, pozeráme sa čo môže spôsobiť, samostatne to nevytvára nejaký veľký tlak, trochu to uberie z toho finančného zdravia bánk, ale neohrozí to ich finančnú pozíciu, ale problém je, ak sa tých vecí príliš veľa naakumuluje a tých vecí nám pribúda. Čiže určite do budúcnosti sa hlbšie chceme pozrieť na to, aké sú interakcie týchto rôznych nových výziev, to, čo prichádza a celkovo ako to môže oslabiť finančnú pozíciu celého finančného sektora.

Ešte jedna poznámka k makroprudenciálnej politike, lebo viete, že našou úlohou nie je len publikovať tieto správy, pozerat' sa na to, čo sa deje, ale pokiaľ vidíme nejaké riziká do budúcnosti, tak sa ich snažíme už teraz zmiernovať. Takže, o tom je tá makroprudenciálna politika. Prvá vec sa týka limitov na poskytovanie úverov, z času na čas dostávame aj otázky od vás, či niečo nechceme zmierniť, veľakrát poukazujete napríklad Českej národnej banky, tu by som chcel povedať, že my neplánujeme zmiernovať tieto štandardy. Aj v prípade Českej národnej banky je to v podstate jediný prípad v Európe, drvivá väčšina centrálnych bánk tieto

nastavenia držia ako ich majú, Európska centrálna banka, Európsky výbor pre systémové riziká tak isto upozorňuje štáty - držte tieto opatrenia, prípadne ešte ak niekto ich nemáte, zaveďte ich. Dôvod je veľmi jednoduchý, sú to tzv. štrukturálne opatrenia, čiže je jedno ako rýchlo úvery rastú, ako rýchlo sa hýbu ceny nehnuteľností, vždy je dôležité, aby splátky tvorili nejakú zdravú časť vašich príjmov, čiže aby nepohltili celé vaše príjmy, čiže preto to vnímame ako štrukturálne a neplánujeme ich meniť. Čo sa týka kapitálových vankúšov, ktoré sme tiež pre banky nastavili hlavne v čase rastúcich úverov, proticyklický vankúš je na úrovni 1,5 % , tam vnímame, že niektoré riziká sa zmiernujú, čiže pokiaľ by tá rizikovosť portfólií išla postupne dole, vieme si predstaviť budúci rok zmiernovanie tohto vankúša, ale všetko samozrejme závisí od širšieho vývoja rizík, spomínali sme geopolitické riziká, čiže všetko toto budeme určite brať do úvahy.

Dobre, posledný slajd je o zhrnutí, napriek tomu že riziká a dobré správy majú taký podobný priestor na tom poslednom slajde, v tejto správe dominujú dobré správy, to je tá hlavná message dnešnej tlačovej konferencie, čiže finančný systém je vo veľmi dobrom stave, je ziskový, nevidíme žiadne vážne riziká, čiže ohrozenie na strane aktív, že by klienti nemali byť schopní splácať svoje úvery a tak isto systém je pomerne odolný z pohľadu kapitálu. Takže dovoľte, aby som takto zakončil túto správu. Ďakujem pekne.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujem pekne, dodám, že aj túto prezentáciu si budete môcť nájsť na našom webe a budete ju môcť použiť aj vo vašom vysielaní, vo vašich príspevkoch. Takže nech sa páči, priestor pre vaše otázky, televízia JOJ.

Rado Antoši, Televízia JOJ

Dobrý deň. Hovorili ste tu o transakčnej dani, čo sa týka vyššej DPH o 3 %, tam už máte nejak vyčíslené alebo máte nejakú prognózu ako by toto malo ovplyvniť firmy alebo banky?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Ja skúsím a možno je dôležité uviesť do kontextu, lebo v tejto správe nehodnotím ten celkový dopad vyššej DPH na podnikový sektor, ale skôr len u časti podnikov, ktoré majú úvery a ich schopnosť splácať úvery, čiže hodnotili sme to hlavne v tomto kontexte a tam sme to hodnotili ako balíček, čiže vyššia daň z príjmov, tak isto daň z finančných transakcií a pozerali sme sa ako to vplyva na schopnosť splácať úvery a tak, ako sme hovorili, ten dopad je pomerne mierny, nevyzerá nijako významne, minimálne pre tie podniky, ktoré majú úvery.

Rado Antoši, Televízia JOJ

Hovorili ste tak isto o nejakých rizikách čo sa týka nejakej protekcie krajín, čo sa týka svojho trhu, napríklad Donald Trump už colnú politiku avizuje, že ju pomerne sprísni, a teda prakticky na všetko, na clo. Toto by malo obrovský dopad pre nás ako Slovensko?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Určite áno, len odporúčal by som najprv spýtať sa Donalda Trampa ako nastaví tú politiku a keď mi prinesiete presné čísla ako budú vyzerat' tie clá, potom vám možno budem vedieť povedať čo to s nami robí. Ale myslím, že každému je jasné, že zavádzanie ciel hlavne pre nás môže mať negatívny dopad. Sme malá, otvorená ekonomika, veľa vyrábame, exportujeme do zahraničia, takže toto je pre nás ozaj, ozaj kľúčové.

Boris Novotňák, STVR

Ja by som sa chcel spýtať, aké sú možno tie rizikové faktory, veľa sa hovorí o tom, že my máme teda dobrú tú platobnú schopnosť, aké možno sú tie rizikové faktory a ako sú možno pravdepodobné?

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ

Skúsím odpovedať na to ja, ja som to vlastne hovoril, že počas toho obdobia zvýšených úrokových sadziieb a inflácie to boli vlastne tri také faktory, ktoré spôsobujú zvýšenie citlivosti najmä domácností, a to sú práve vyššie úrokové náklady, čiže vyššie sadzby generujú vlastne vyššiu splátku mesačnú, potom to boli vzrastajúce ceny počas inflácie a tretí nie úplne natoľko vnímaný faktor je práve pokles ceny nehnuteľností, pokiaľ táto nehnuteľnosť je kolaterálom pre banku, teda je zábezpekou pre ten poskytnutý úver. Samozrejme reálne mzdy sú tak isto veľmi dôležitý faktor a tie nám klesali počas tohto obdobia. Do budúca nepredpokladáme, že táto citlivosť by sa mala zvyšovať, ak by sme sledovali len tieto parametre a obdobie zvýšenej inflácie. Ale, tak, ako popisujeme v našej správe, môžu prísť nové riziká, nové hrozby. Napríklad úplne zásadný vplyv na tú schopnosť splácať úvery by mohol mať nárast nezamestnanosti a ten by sa vytvoril pravdepodobne vtedy, keď by došlo k nejakému výraznému poklesu pokiaľ ide o hospodársky rast. Ale to sú tie úplne krízové scenáre, ktoré nepredpokladáme v našej správe, ale keď sa pýtate, toto sú tie faktory, ktoré tú schopnosť splácať môžu ovplyvniť. Čo je však veľmi zaujímavé v slovenskej ekonomike je, že ten trh práce je dlhodobo veľmi stabilný a že pracovné miesta neubúdajú, ale pribúdajú skôr, sú

neustále prítomné tlaky na trhu práce aj napriek tomu, že ten hospodársky rast sa bude prognózovať zrejme trochu nižšie ako predtým.

Luboslav Kačalka, FORBES

Chcem sa opýtať v prvom rade, mám tri otázky, neviem, ktorou začať. Skúsím - vy ste spomínali tri riziká pre znižovanie možnej likvidity bankového sektora, to sú tie dlhopisy, digitálne euro a ešte aj prípadný odlev firemných peňazí. Na druhej strane v tej správe tuším bolo také číslo akože 9 miliárd je ešte úverová kapacita domáceho sektora, ktorá je aktuálne nevyužitá, čiže vieme si tak trošku zaprognozovať, že ja neviem - máte tam nejaké potenciálne rasty úverov, že ak by tie úvery rástli takým tým bežným spôsobom, budú tie tri faktory výrazný problém alebo skôr je to také, že tie banky to zvládnu, resp. ako by to mohlo ovplyvniť úverovanie či už firiem alebo domácností?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Dobré, môžem skúsiť, takto, tie tri faktory sú stále pomerne neisté, tzn. daň z finančných transakcií, možný odliv vkladov, povedali sme, že nevieme ako podniky zareagujú, čiže toto bude hlavný spôsob ako obchádzať tú daň, či k niečomu takému dôjde, čiže odhadnúť niečo také je veľmi náročné. My sme aj robili taký test citlivosti, pozreli sme sa na podnikové vklady a skúmali sme v rôznych scenároch keď nejaké väčšie množstvo odíde, čo to spôsobí. Možnou výhodou bánk je, že predsa len nie sú až tak závislé od podnikových vkladov. To, čo je pre nich dôležité sú hlavne vklady domácností, čiže zásadne to nejako nepohne, keď to berieme ako samostatný trh. V správe tiež nájdete dopad digitálneho eura, čiže tiež koľko vkladov môže z komerčných bánk odísť do centrálnej banky v dôsledku digitálneho eura, tiež to nevyzerá nič dramatické. Čiže tam nám vychádza asi 5 % retailových vkladov, čo nie je nejaká dramatická zmena. A potom tretí je v podstate emisia štátnych dlhopisov a ponúknutie pre retailový sektor. Tam znova nevieme to nejako odhadnúť, lebo nevieme ešte aké parametre tie dlhopisy budú mať. Čo je dôležité pri tých troch faktoroch, každý bude pôsobiť trošku možno v inom čase a hlavne to digitálne euro, to ešte nechcem povedať je v nedohľadne, ale je to ešte pomerne ďaleko, čiže s tými prvými dvoma by som to asi nespájal, ale ak by aj došlo k odlivu likvidity z bankového sektora, neznamená to, že banky nebudú schopné úverovať. Banky stále majú možnosť ísť a zobrať si zdroje z finančných trhov, prípadne z iných zdrojov. Pre banky to skôr znamená, že má to dopad na ich ziskovosť, lebo retailové vklady sú najstabilnejšie, ale hlavne najlacnejšie. Čiže keď to musíte nahradiť inými zdrojmi ide to skôr do ziskovosti, ale nevnímal

by som to, že toto sú nejaké riziká pre úverovanie, možno v horších časoch, keď sú nejaké vážne problémy na finančných trhoch, ale skôr to môže mať dopad na ziskovosť bankového sektora.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ

Možno doplním ešte konkrétne čísla, lebo čísla sme dnes moc nekomunikovali, tak likvidita bánk je naozaj veľmi komfortná v aktuálnej dobe. Pokiaľ ide o krátkodobý ukazovateľ likvidity - ten je 200 %, čiže dvojnásobok regulačnej požiadavky, len tak pre ilustráciu, čiže tam nie je žiadny problém, aj ukazovateľ dlhodobej likvidity je niekde na úrovni cez 130 %. Čiže to čo povedal pán Ličák, že ten dopad by bol mierny, platí jednotlivo o každej jednej tej položke, možno keby tie tri položky v tom istom čase zapôsobili naraz, tak vznikla by tam istá synergia s viditeľným poklesom alebo tlakom na likviditu. Túto situáciu práve nepredpokladáme tak ako bolo povedané.

Luboslav Kačalka, FORBES

Čo sa týka prefinancovania hypotekárnych úverov, tam sme v minulosti videli také tie úrokové vojny. Ona by mohla nastať aj teraz, keď začnú tie úrokové sadzby padať, ale dá sa nejako kvantifikovať alebo zamýšľali ste sa nad tým, že práve ten štátny príspevok vlastne aktuálne spôsobuje to, že tým ľuďom sa oplatí ostať v drahšej banke ako ísť do lacnejšej banky, že aký toto môže mať vplyv?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Kvantifikované – úprimne - to nemáme, ale ako ste povedali, čiže ak tí ľudia požiadajú o tú štátnu podporu, tým pádom sa obmedzujú v práve tom presune do iných bánk, čiže každý klient si musí veľmi dobre zvážiť, či tú podporu potrebuje, lebo následne pokiaľ tie sadzby budú klesať, tak je to určitý obmedzujúci faktor. Ale momentálne to refinancovanie nie je nejaká dominantná téma, možno aj práve kvôli tomu, že ten pokles sadzieb zatiaľ nie je nejaký výrazný, ale neznamená to, že v budúcnosti pokiaľ sadzby výraznejšie nepoklesnú, tak pre tých klientov to bude určite, keď to bude výhodnejšie, tak pravdepodobne do toho pôjdu.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ

Možno ak si porovnáte aktuálne sadzby na hypotékach u nás a v zahraničí, tak uvidíte, že u nás sú tie sadzby o máličko vyššie ako v zahraničí a žiadny zo subjektov, ktorý poskytuje hypotéky dneska nezačal ponúkať nejakovo výrazne lacnejšie. To má samozrejme svoje dôvody, o ktorých všetci vieme, čo to spôsobuje a tá situácia by nastala vtedy, keby sa niekto rozhodol, že do

takejto vojny ide, čiže niekto by musel tú úrokovú vojnu, ako ste ju vy nazvali, začať, ale pri tej cene zdrojov, ktoré dneska sú s porovnaním s tým, keď sme tu mali rôzne veľmi lacné peniaze v minulosti, je to skôr menej pravdepodobné.

Luboslav Kačalka, FORBES

Ešte sa skúsím opýtať, pri tých pravidlách, ktoré ste tam spomínali, že ich nechcete nejakým spôsobom uvoľňovať, je tam aj dofinancovanie hypoték spotrebnými úvermi, tak toto či je nejaký nástroj, s ktorým chcete nejakým spôsobom manipulovať alebo nie, resp. či ho chcete nejako limitovať, to financovanie hypoték spotrebákmi?

Marek Ličák, riaditeľ odboru finančnej stability

Myslíte to, čo niekedy vidíme, to dofinancovanie hypoték práve spotrebiteľskými úvermi. V správe máme k tomu jednu časť, ktorá sa tým zaoberá a cieľom je viac-menej ukázať na to, že to dofinancovanie hypoték spotrebiteľskými úvermi nie je nejaký dominantný faktor, čiže ak sa nachádza v skutočne malej časti klientov a neplánujeme nič ani v tomto meniť jednak kvôli tomu, že ak aj k tomu dochádza, stále klienti musia spĺňať požiadavku na tzv. DSTI alebo podiel splátky na celkovom príjme za všetky dlhy. Čiže pokiaľ ten klient na to má zobrať si ten spotrebiteľský, má na to dobrý príjem, nevidíme v tom že nejaký závažný problém pre stabilitu.

Vladimír Dvořáček, člen bankovej rady a výkonný riaditeľ

Ale zákonný nástroj na zákaz neexistuje, čiže len takýto nepriamy ako povedal pán Ličák.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujem pekne, nevidím už žiadnu ďalšiu otázku, ďakujeme, že ste prišli, za otázky a prajeme pekný deň.